

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ, a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ címzendők. A hirdetői díjszabályzatról a kiadó hivatal ád felvilágosítást.

Szerkesztő bizottság: elnök **Dr. Berde Aron**; **Girsik János**, **Szabó Sámuel**, **Vörös Sándor**, felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Meghívás. — Közgyűlési meghívó. — Gyümölcsészeti tapasztalatok. Vidéki pomológ. — A takarmány termeléséről s a rétek gondozásáról. R. J. — Talajjavítás az erdélyi országrészben. — Egyvelég: Egyleti közgyűlési meghívó. Értesítés és kérelem. A kiállítási jury és erdélyi gazd. egyletünk. Mezőgazdasági állapot. Rothadásnak ellenálló két burgonyafaj. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

MEGHIVÁS.

Az erdélyi gazdasági egylet alapszabályszerű rendes közgyűlését, **1885. mártius hó 29-én** azaz **Virág vasárnapján délelőtt 10 órakor** fogja a városház nagytermében megtartani, miről az egylet helyt lakó és vidéki t. tagjai azon kéréssel értesítettnek, miszerint a kijelölt helyen és időben minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek.

Közgyűlési napirend:

1. Megnyitó beszéd, tartja egyleti elnök báró Kemény Gábor.
2. Alelnök báró Bánffy Ádám feldiszítése a vaskorona-renddel.
- * * *
3. Titkári jelentés az 1884-ik évi egyleti működésről.
4. Pénztári jelentés az 1884-ik évi zárszámadról, ezzel kapcsolatosan
5. Pénztárvizsgáló bizottság jelentése és az 1885-ik évi költségvetés megállapítása.
6. Jelentés az állatkiállítási szakosztály 1884-ik évi működéséről.
7. Indítvány a korcsmajog védelme érdekében, beadja alelnök Szabó József.
8. Netáni indítványok.

9. Egy elnök, három alelnök és huszonnégy igazgató választmányi tagnak megválasztása.

10. Ülés bezárta.

Kelt az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmányának Kolozsvártt, 1885. martius hó 16-án tartott üléséből.

Szabó József,
egyleti alelnök.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Közgyűlési meghívó.

Az erdélyi gazdasági egylet állatkiállítási szakosztálya 1885. márczius hó 29-én délután 4 órakor az erdélyi gazdasági egylet hivatalos helyiségében

évi rendes közgyűlést

tart, melyre a t. tagok (részjegybirtokosok) ezennel meghivatnak.

A közgyűlés napirendje a következő:

1. Elnöki megnyitó.
 2. Jelentés a szakosztályi alapszabály közgyűlési határnapjának megváltoztatásáról.
 3. Jelentés a szakosztály múlt évi működéséről.
 4. Pénztári zárszámadás az 1884-ik évről.
 5. Előterjesztés a jövő évi költségvetés iránt.
 6. Ministerium 9097. sz. átirata a kolozsi törzsgulya anyagának beszerzése érdekében.
 7. Netáni indítványok.
 8. A közgyűlés bezárta.
- Kolozsvárt, 1885. márczius hó 20-án.

Báró Bánffy Ádám,
szakosztályi elnök.

Gamauf Vilmos,
szakosztályi jegyző.

Gyümölcsészeti tapasztalatok.

A ki gyümölcsészettel foglalkozott, tudja, hogy a gyümölcsészet óriási fejlődése mellett, egy ember-élet kell, míg a több ezerre menő válfajok közül — melyek minden évben új száz válfajjal gyarapodnak, csak a legdicsértebb fajok közül is, — a legértékesebbeket válogatjuk ki.

Éppen ezért, tudva mily sok elveszett költség, idő és munkával jár ily tapasztalatok alapos megszerzése; másfelől pedig minden államnak nagy közgazdasági kincsét képezvén helyesen beállított gyümölcsfa állománya; és elfecsérelhető befektetési tőkénk, fejlesztő munkaerőnk, értelmiségünk vajmi kevés állván rendelkezésünkre: polgári kötelességnek tartom részemről is, e téren eddig, 22 éven át gyűjtött tapasztalataimat köztudomásra hozni.

E sorok írója, nem botanikai szenvedélyből, kizárólag csak mint inyencz, és utolsó időben mint hasznót kereső gazda, foglalkozik mellesleg a pomológiával, ezért, ne várja tőle a t. olvasó az egyes megemlített válfajok növénytani leírását; egyedül két szempont vezérli: inyenczség és haszon utáni törekvés. Azonban a gyümölcsfajok, helyesen pontos megnevezésébe, megbizhatik a t. olvasó, mert egyfelől, a fajok pontos nyilvántartására, másfelől kétely esetén, ennek illetékes szakértők igénybevételével eloszlatására, mindig nagy gondot fordítottam.

Ezek előre bocsátása után, mert az izlések és nézponatok különbözők, és mivel azt óhajtom, hogy ezen sorok benyomásaitól függetlenül, mindenki maga ítélhessen közölt véleményem helyessége felől, röviden vázolom inyencz elveimet, és a haszon gyümölcscről levő fogalmaimat.

Mint inyencznek, kedvezz gyümölcsöim az eper, szőlő, sárga-dínye, körte és őszibarack, csak másod sorban következnek a kajszinbarack, cseresznye, meggy, szilva, alma és cserje gyümölcsök.

Mint gazdának, tekintettel az éghajlati viszonyokra, melyek egyfelől a nemesebb őszibarackfák életét, a kajszinbarack termését teszik kétséssé, másfelől a szőlők közül éppen a legszállítóképesebb fajok tökélyre jutását annyira késleltetik, hogy 10 évben hétszer, a szállítási évadból jobbára kikésvé, érik el tökélyöket, az eper, dínye, málna, cseresznye, meggy, szilva és cserje gyümölcsök pedig a messze szállítást nem állják ki, a körte és alma bir csak nagy fontossággal a Királyhágón innen.

Ennélfogva ezen két legfőbb kereskedelmi gyümölcsfajjal és főleg a körtével fogok foglalkozni jelenleg, mely gyümölcsnemben legtöbb tapasztalatom van eddig.

Mint inyencz, eltekintve alak, nagyság és színtől, bárha ezen tulajdonok sem válnak hátrányokra, a körténél: fagyalt-szerű olvadákonyságot, vagy legalább vajhoz hasonló lágy haraphatóságot, bő nedvet követelek feltétlenül; az almánál megelégszem, ha nem kemény husu és leves. Igen természetesen, ezen tulajdonokhoz kell szükségképp még csatolva lenni, a kellemes, édes vagy savanykás íznek és minél finomabb zamatnak. A kereskedelmi célra alkalmas, vagyis gazdasági gyümölcsnél, minél inkább kielégítheti az inyencz igényeit, annál jobb, de ezen sajátságokon kívül, fő fontossága, az évről-évre egyenlő

jól termés, nagyság, tetszetős alak és szép szín; továbbá a szállítást jól állva, lehető hosszú érési idővel kell birni a gyümölcsnek, végre nagyra nevelhető, égaljunkban biztosan termő fával kell birnia.

De, hogy a gyümölcslajok, főleg körték jóságát megbírálhassuk, igen fontos azokat éppen kellő időben szedni le a fáról. A nyári és őszi körték, tökélyöket csak úgy érik el, ha miután a fán egyes körték már érni kezdenek és a legérettebbül kinézők magva is fekete, leszedetnek és hűvös, száraz, árnyas helyiségben érnek meg. A téli, főleg késő téli és tavaszi körték igazán jók, ha kis hóharmat nem érhető őket a fán, sohasem lesznek. A hullásért nincs miért a leszedést siettetni, mert a lehulló gyümölcs úgy is elrothad még érés előtt. (Kivételesen ebből egyes nagyon hulló faj.)

Ezek után érési sorrendben felsorolom mindazon körte és alma fajokat, melyekre tapasztalatom kiterjed, megemlítve az ajánlhatókat és nem ajánlhatókat egyaránt, minden észlelt tulajdonaikat, jót, rosszat elmondva, és utánok teszem, a még kísérlet alatt levő fajokat is. Egyszersmind tudatom, hogy tapasztalataimat Nagy-Enyedtől félőrára fekvő birtokomon, tehát a tárgyalta gyümölcsnemekre nézve lehető kedvező viszonyok közt szerezttem.

Julius. Körte. 1. Beurré Giffart a hó végén érik, nem bő termő, fája nem erős, középnagy, gyönyörű arany-sárga és piros színezetű, kitűnő finom csemege körte.

2. Andrée Desport a hó közepén érik, fája még gyengébb és rosszabbul terem, nem oly szép és jó, nem ajánlom.

3. Belle de Juillet név alatt jött, a hó végén, néha aug. elején érik, fája erősebb, bőven terem, kis, de kedves alakú színezetű gyümölcs, pompás, ha nem is épp oly finom, mint az 1-ső szám, csemege és kereskedelmi gyümölcs, előre leszedve, 10—14 napon át is érik.

4. Colorée de Juillet. Fája gyenge, termése bizonytalan, nem is oly jó, mint 1. és 3. szám.

5. Doyenné de Juillet. Kísérlet végett Metz-ből rendelve. Még nem termett. Rendkívül dicsérik.

Alma. 6. Pomme avant tout. Elég erőteljes fa, bőven, biztosan terem, középnagy, szép, de csudául rossz alma, a hó közepén érik.

7. Sárga borizü, a hó végén érik, elég erőteljes fán, kielégítőleg terem, szép, nem nagy, de igen jó alma, csemege és kereskedelmi gyümölcs.

8. Beauty of the West (kelet szépe), érési idő a hó vége, augustus eleje, fája erőteljes, eddig keveset terem, jó kinézésű, középnagy, szép gyümölcs, de nem különös. Nem ajánlom.

9. Transparente de Moscovie (piros muszka jeges). Nem nagy ugyan fája, de ezen elég bőven terem, elég nagy, szép piros, jeges alma, kitűnő csemege gyümölcs, s bár hamar egymásután érik, kereskedésre is alkalmas, kellő időben szedve.

10. Borovickiy. Julius végén augustusban érik, úgy látom elég termékeny s fája is erős, elég tetszetős külsejű, 7. és 9. számoknál kevésbé jó. Kísérlet alatt vannak.

11. Vaj-alma, talán egy a Sárga borizüvel, és a

12. Pogácsa alma, fája mindkettőnek jól fejlődik, de még nem termelt. Tavaly hozattam meg a dicsért

13. Early harvestet.

Vidéki pomolog.

(Folyt. köv.)

A takarmány termeléséről s a rétek gondozásáról.

Kevés gazdaság van, melynek üzlete állattartásra vagy tenyésztésre nincs berendezve vagy nem volna alkalmas; sőt oly gazdaságokkal is találkozunk nem ritkán, melyek főjövedelmének alapját az állattartás vagy nevelés képezi — csaknem egyedül és egészen. Az ily gazdaságnak természetesen legfőbb gondja: elegendő takarmányról gondoskodni, ily helyen lép be tehát különösen a mesterséges takarmánytermesztés szükségére.

De általában elmondhatjuk, hogy hazánk legtöbb részén még az állatok jó tartásban nem részesülnek, mert nincs elegendő takarmányuk, a gazdák a természetes rétekre szorítkoznak s a szalma s tengeri szárra; de az nem kielégítő, nem tartja jó erőben (husban) az állatot, vagy kevesebb jószágot tart a gazda, mint mennyit üzleti viszonyai javallnak s innét van az azután, hogy sok gazdaság nem tud a munkával előre menni, mindennel elkésik s végeredményben az üzlet: kevesebb jövedelmet szolgáltat, mint a mennyit kellene.

Nem tartjuk tehát fölöslegesnek e helyen a „takarmánytermelés“ szabályaival megismertetni a gazdákat.

A takarmánytermelésnél főelőrekvésünk arra irányuljon, hogy a termelt takarmány lehetőleg olcsó legyen s ezt pedig úgy érhetjük el, ha jó takarmányt állítunk elő — a lehető legnagyobb tömegben.

Hogy pedig ezt elérhessük, figyelmünket a következőkre kell fordítani:

a) Mindazon kaszálókat, melyek kedvezőtlen fekvésük-nél fogva pl. a szárazság miatt kielégítő terméseket nem nyújtanak, sem nem öntözhetők; fel kell törni s alkalmas takarmányfélével vagy herékkeverékkel bevetni.

b) Azon réteket, kaszálókat pedig, melyek gondosabb kezelés, nevezetesen planirozás (egyegetés), trágyázás, öntözés vagy lecsapolás által nagyobb terméseket, illetve jobb fűveket szolgáltatnak, mielőbb javítás alá kell venni s ha egy évben nem is, de több éven keresztül a célba vett s jövedelmesnek látszó javítást végre kell hajtani.

A talajviz lecsapolásának keresztülvitelénél — ha az nehezséget okoz — igénybe veendő a nmlgu földmívelési műintézetium kebelében felállított kulturmérnökség.

A vetett takarmánytermelésnél első sorban is figyelmünket azon takarmányfélékre fordítsuk, melyek a helyi tapasztalatok szerint a legbiztosabb termőnek s egyúttal a legértékesebbeknek bizonyultak.

Silányabb talajokon, hol a nevezetesebb, a leginkább ter-

mesztetni szokott főtakarmányfélék nem diszlenek, vetendők a másodrendűek, a melyek ott rendszeresen vadon is előfordulnak.

Lóheret, luczernát, vagy baltaczimet csak ott termeljünk, hol a talaj alkalmas alá. Ezek igen mélyen gyökereznek s a meszes, mély rétegű földet kedvelik. A hol a talaj nem olyan, ott nem tartósak.

A jó talajmívelés okvetlenül szükséges a siker biztosításához, e végből mély munkát végezzünk s őszi szántást adjunk annak a földnek, a hova takarmányféléket akarunk vetni; mert csak az apróra megmivelt, téli nedvességét megőrző, gyommentes talajon várhatjuk a magvak rendes kikeletését s a jó fejlődését.

Mindenféle takarmányfélék alá jól meg kell trágyázni a talajt, mert a buja szár és levélképződés sok televényt fogyaszt.

A legjobb magot válasszuk meg és sűrűn vessük. Szokták a takarmányféléket elegy is vetni (keverék), többféléket vegyest, az ilyen keverék vetés mindig sűrűbb állású s biztosabb termésű. Például luczernát vagy herét más fajta herékkel és fűfélékkel vegyest. A fűfélék közül kivált ajánlatos: a réti komócsin, francia és angol perje, árva rozsnok stb.

Ilyen keverékvetés a búkkönyv vagy borsó is zabbal, rozssal. A zöld tengeri csirókkal, kölessel stb.

A rétekre eddig — elmondhatjuk bátran — igen kevés gondot fordítottunk, megtörtük rajtuk a gyomok, tövisek elszaporodását, a vizek garázdálkodását, a vakondtúrásokat — elmosódottak s elsoványodtak, nem boronáltattuk, nem trágyáztuk. Pedig ezeket is éppen úgy, mint a vetett kaszálókat évenként boronálni s időnként trágyázni szükséges. A fogas megtisztítja a réteket s egyúttal felszaggatja a mohot, tép a burjánt s így jobban járja a levegő a fűvek töveit, gyökereit s a burján pedig nem veszi el tőlük a világosságot s nem öli ki őket, mint elhanyagolt réten lehet látni, hol azok lépésről-lépésre tért hódítanak s mind nagyobb számban lépik el kaszálóinkat — a gazda kárára.

Trágyának — hol öntözésre nem lehet berendezni a réteket*) legjobban az árnyékszéki trágya, a trágyalé vagy portrágya (komposzt). Néhol használják a gypset, konyhasót, hamut; ezek ugyan hatásukra nem érnek fel az előbbiekkel, de mivel ezek is hasznosak, tehát követésre méltók.

A gazdavidág előtt eddig egy-két kiváló takarmányfélék bir nagy becsesül a lóher a felföldön s a luczerna (és baltaczim) az alföldön. Azon előnyök, melyek végett e pillangós virágú takarmányféléket felkarolták, a következők:

a) évelők, az az jó helyen kedvező viszonyok közt 3 — 10 évig is kitartanak (jelesül a luczerna s baltaczim);

b) mert többször kaszálhatók s így bőven termők;

c) mert igen tápdus takarmányt szolgáltatnak.

Különösen a baltaczim az, mely megérdemelné a gazdák részéről a nagyobb figyelmet. A lóher s luczerna még

*) Az iszapos víz úgy is trágyázza a rétet.

leginkább ismeretesekek, mert legjobban vannak elterjedve; jól-lehet némelyek az aranka (kosz) pusztítása folytán idegenkednek tőle. E sajnos körülmény azonban ne tartson senkit se vissza ama igen hasznos takarmány vetésétől, hanem arra ügyeljünk: 1. hogy a mag, mit elvetünk legyen arankamentes; 2. a talaj, hová vetjük, legyen attól tiszta; 3. ha pedig mégis megkaptuk a lóherés vagy luczernásunkban (mert hiszen magját vagy csirázó indáját a szél is elhozhatja) fogjunk kiirtásához legott! Irtása abban áll, hogy apró szalmával a levágott arankás területet be kell szórni s felégetni ismételve egymásután vagy pedig vitriol-oldattal (1 rész vitriolra 100 rész vizet számítva) leöntözni az arankás helyeket. Ekkép megszabadulhatunk tőle, ha t. i. még idejekorán hozzá látunk. Ha azonban elhanyagoljuk, természetesen mielőbb el fog terjedni az egész luczernás vagy lóherés táblán, mivel nem csupán magról szaporodik, de szára által is.

Ezt tudva, a kasza által lemetszett aranka indákkal ellepelt luczernát onnét el kell gondosan távolítani, nehogy elhulljon. Némelyek zsákokba gyűjtik össze s úgy hordják el.

R. J.

Talajjavítás az erdélyi országrészben.

Az elmúlt 1884-ik évben Antos János kulturmérnök vezetése mellett a következő munkálatok lettek erdélyi hazarészekben foganatosítva:

Brassó város közlegelőjén a tulnyomó részben kötött feltalaj alatt vízhold réteg van, a terület részint felületi külvizektől és szivárgó vizektől, részint belvizektől is szenved. A 280 kataszteri holdnyi közlegelőre rendszeres árok-hálózat lett tervezve; de egyes helyeinek teljes megjavítására bizonyára alagsövezés válik majd szükségessé.

Vidombák patak szabályozása. A Vidombák még Brassónál is rohamos esésű patak, mely széles sekély medréről már kisebb esőzések alkalmával is kiöntve, a szomszédos foldek termését tönkretesz. Közvetlen a brassói közlegelő alatt egy malom miatt igen magas gáttal van elgátolva, mely eddig a meder kiképzésének is utjában volt. A mily jólékony hatása ilyen nagy eséseknél a kellő módon és kellő helyre felépített fenékgát, ép oly káros a jelenlegi tulságos magassága következtében, miért is annak eltávolítására egy új malom-árok, új fenékgát lett tervezve, melynek helye és magassága az egész szakasz esésével összhangzásba lett hozva.

A fogarasi állami ménesbirtokon még folynak a lecsapolási munkálatok, jövő évben már előre láthatólag nagy különbség fog mutatkozni az eddigi állapotoktól. Örömmel konstatáljuk, hogy az uradalomhoz tartozó venicei gazdaságban az alagsó-gyár már működését megkezdve, az idén ugyancsak ott 17 hold igen kötött agyagtalajú szántóföld már alagsövezve is lett.

Az alagsöveket Venicén egy vállalkozó gyártja, kitől is a csövek ezere Venicén helyben a következő árakban szerzhető be: 1.5 hüvelykes 12 frt, 2 hüvelykes 15 frt 50 kr., 3 hüvelykes 21 frt 50 kr. és 4 hüvelykes 29 frtért; az uradalom

azonban 10, illetőleg 15 százalékkal olcsóbban kapja a csöveket.

A Torjapataka a dus iszapos hordalékot, ritkán finom és közép nagyságu kavicsot is hajt medrében; Torja községben 11 és Kézdi-Vásárhelyen 2 malom van rajta. 600—1000 méter széles völgye van, melynek 100—200 méter keskenyebb szalagjában — mely 0.50—1 méter magas terraszokkal van körbezve — folyik a patak; a terrazon felüli rész mint szántó van mivelve, a keskenyebb szalagban a legjobb minőségű rét terül el.

A partbirtokosok rosszul felfogott érdekből, a medret fűzrel sűrűn körülülletve, azt igen összeszorították; ez volt a baj legfőbb előidézője.

A meder kiűszítése, helyenkint kiegyenesítése és a vásárhelyi 2 malom számára új malom-árok, illetve gátak lettek tervezve; a keskenyebb völgyzalagot a szélesebbtől elválasztó terraszos töltés volna emelendő, hogy a szántóföldek az árviztől jövőre védve legyenek.

A Torjapataka azon káron kívül, melyet a réteken és szántókon okoz, még Kanta városrészt is veszélyeztette; a terv figyelemmel volt arra is, hogy jövőben az árvízveszélytől Kézdi-Vásárhely e külvárosa is meg legyen óva.

Bonczhid a. Birtokos: b. Bánffy Albert.

A birtok feltalaja igen jó minőségű, fekete kötött földből áll, az altalaj kavics, melynek rétegvizei tönkre teszik a termést. Rendszeres árok-hálózat és a szántóföldek számára a Szamos árvize ellen védtöltés lett tervezve.

Borsa. Birtokos: b. Bánffy Ernő.

Egy tulságos magas gát duzzasztása következtében a Borsa patak nyári árvizei is kiöntve a mederből, a rét termését évenként tönkre teszik.

A haj orvoslására hosszabb malom-árok czélszerűen elhelyezett fenékgáttal lett tervezve.

A Nyárádpataka. Beczka-Madarastól—Vidrátszegig, hol a Nyárad a Marosba szakad, 41 kilométer hosszúságban, 14 községek 19 malma van a mederbe beépítve; a gátak, magas fix (rözse) gátak, nem engedik az árvizek rendes lefolyását és a meder kiképzését; a völgy déli részén számos torda van, ezek vizeinek felfogására a „Véczke“ név alatt ismeretes és a völgy szélén ásott meder szolgálna, de az igen nagy mennyiségű iszapot a csekély víztömeg nem képes hordani; a Véczke, mint egy nagy töltés-vonal magaslik ki a völgy szélén; medre 0.5—1.0 méterrel magasabb a terepnél, partjait széles magas töltések képezik; a víz e töltéseket is gyakran átszakítva, nagy területeket változtatott mocsárrá; a Véczke és a malmok miatt a területek belvizei sem húzódnak le.

A községek és malmok különleges fekvésénél fogva meg kellett tartani a gátakat, de azok megfelelő nyílású zsilipes gáttakká lettek tervezve és oly mélyre lesznek leszállítva, hogy mind a mellékpatakok levezetése, mind pedig a belvizek lecsapolása is biztosan eszközölhető legyen.

Teljes ármentesítés itt sincs czélozva; a közép, nyári árvizek azonban — ha a zsilipek fel vannak húzva — biztos lefolyásra találhatnak.

A kulturmérnökség által eszközölt talajjavítások eredményét a birtokosoktól beérkezett jelentések szerint a következőkben lehet összefoglalni:

Béldy Kálmán gr., Báld, Kolozs megye.

Leccapolás 200 kat. hold réten 650 frt. befektetéssel, mult évben 458 frt. fentartással. A talaj termésében a munkálat elkészítése után előnyös változás állott be, mert az eddigi silány nádas és csátés termés helyett, a mult évben 140 holdon jó minőségű herével kevert 3600 métermázsza széna termett. A további 60 hold, melyet addig tisztán víz borított, jól kiszáradt és már a mult évben legeltethető volt és a második nádtermés lekaszálattván, holdankint 9 métermázsát adott. (Béldy Kálmán gr. jelentése.)

Gazdasági tanintézet, Kolozs Monostor, Kolozs megye.

Rétöntözés kapcsolatban halastóval 23 kat. hold területen 1880. rendeztetett be 1200 frt. befektetéssel. Továbbá 40 kat. holdon védtöltések, övarkolások és alagsövezés fogantositott 1400 frt. befektetéssel. Az öntözés előtt a terület igen száraz sülevényes természetű volt, alig adott egy gyenge kaszálást. Öntözés utáni termések 1881-ben 3 kaszálásban 2112 kg., 1883-ban 3 kaszálásban 2119 kg. és egy kaszálást zöld takarmánynak, 1884-ben 3 kaszálásban 1536 kg. szénát és közben folyvást zölden is takarmányoztatott.

A Szamos malom-csatorna jobb oldalán levő terület azelőtt csak silány savanyu füveket termett, javítás után a hely szárazabb lett, a parterődítések elkészültével a terület tüzetesebb használat alá vétetett és nagyrészen feltörésvén, mesterséges takarmányok termelésére fordított. Mult évben egy holdon 127 métermázsza termett. (Vörös igazgató jelentése.)

Bánffy Béla gr., Szent-Mihálytelke, Kolozs megye.

3 hold kert alagsöveztetett 270 frt. befektetéssel, melybe egy nyílt árok ásása is be van számítva. A hely, hol ezen alagsövezés fogantositott, hideg, szivós agyagtalaju, azelőtt a kert a leggondosabb ápolás mellett is pusztult, most pedig a rigolirozás és trágyázás után a fák diszlenek és a mult évben termett gyümölcs ize is jobb volt. Az eredményből következtetem, hogy ily talaj mindenekelőtt alagsövezendő és a további javítások haszna is csak így mutatkozik kellőleg. (Bánffy Béla jelentése.)

Apor Károly báró, Tófalva, Maros-Tordamegye.

A két legutóbbi évben 10 hold alagsöveztetett 247 frt. befektetéssel, a talajmegmivélés, a munkálat igen könnyen ment, a víz eltakarodott és a buzavetés szépen kikelt; terméseredmény csak jövő évre lesz konstatálható. Határunkban sok ilyen éjszakuak fekvő alvizes talajunk van, melyet czélunk alagsöveztetni, miért is a csöveket házilag állítjuk elő. Az erdélyi részekben temérdek ily talaj van, melyeket a gazdák szövetkezve, nagy mérvben javíthatnának. (Báró Apor Károly jelentése.)

Bethlen Gábor gróf, Keresd, Nagy-Küküllő megye.

Mintegy 16 hold rét alagsöveztetett, mely azelőtt járhatatlan, ingoványos volt; jelenleg annyira kiszáradt, hogy komló- és spárga-termelésre fordítható, teljesen talajjá alakult. (Gróf Bethlen Gábor jelentése.)

Fogarasi m. kir. állami ménesbirtok. Fogarasi intézőség. Leccapolás történt 582 kat. holdon és 70 kat. hold öntözésre lett berendezve. A költségek összesen 4796 frtra rugtak. Föntartási költségek folyó méterenként 2 kr., a szántók megmivélése könnyebb, mint a leccapolás előtt; a termés 3—4 métermázsáról 6—7 métermázsára emelkedett holdankint; a termés minősége is javult, a réteknél is, hol jelenleg 16 métermázsza jó szénát ad kat. holdja, ott azelőtt 5—8 métermázsza silány termés volt.

Kucsulátai intézőség. 330 kat. hold lett szintén nyílt árkokkal leccapolva 4300 frt. költséggel; fentartásuk folyó méterenként 2 krajczárba kerül. E területből 108 kat. hold a leccapolás előtt teljesen hasznavehetetlen volt, úgy, hogy rajta járni sem lehetett és csak teknőczök otthonául szolgált, a mult évben a nádas, sásos terület fele már fel lett törve, 1885. év tavaszán a másik fele is feltörhető lesz, — a többi terület is szántóvá vált, a mesterséges takarmányok is szemben 5—8 métermázsával, jelenleg már 18 métermázsát adtak.

Sárkányi intézőség. Nyílt árkokkal 155 holdnyi tisztán tőzeges és 500 holdnyi vizenyős szántó lett leccapolva 4282 frt. befektetéssel. Föntartási költség méterenként 2 krajczár.

A tőzeges terület 45 cm. mélyre tökéletesen kiszáradt, ugyannyira, hogy az bár előbb járhatatlan volt, jelenben már megrakott szekérrel közlekedhetni rajta, a fűnek megváltoztak, már hereneműek is találhatók. Egy kísérleti telepen 11 fűnem vettetett el, melyek közül mind ott, a hol tisztán volt vetve, mind a keverésnél az angol perje, a korcs és a svéd here diszlettek igen jól. Az 500 hold általában könnyebben mivélhető és a termési eredmény javulása meglepő, a répahozam 180 métermázsáról 295 métermázsára, a buza 4—6-ra, a zab 2·5-ről 7 métermázsára emelkedett, azelőtt 38—40 kilogrammos volt a zab, jelenleg 45 kg. súlyt adott.

Ucsai gazdaság. 240 kat. hold nyílt árkolással 659 frt. befektetéssel lett leccapolva. Föntartási költség 2 kr., az azelőtti ingoványos vizes terület jelenben tökéletesen száraz és nagy részben eke alá van véve, a munkálat mind a réten, mind a szántón akadálytalan végezhető, a fű, mely savanyu és csátés volt, a kívánalomnak megfelelő, holdankint 12 métermázsza hozammal, a szántók kapásokkal kezeltetvén, kielégítő eredményt nyújtanak.

Nagy-vajdalfalvi és felső-veniczei gazdaságok. Vajdalfalván 100 hold leccapolása — nyílt árkokkal 532 frt. költséggel lett tervezve — a munkálat még csak 1884. őszen lett megkezdve.

Felső-Veniczen 18. kat. holdon 1884. őszen alagsövezés lett keresztülvive, a költségek kat. holdankint 43 frtra rugnak. Jelenben még semmi eredmény sem konstatálható, miután csak a f. é. tavaszán vétetik a terület mivélés alá. (Rottler igazgató jelentése.)

Kemény Béla báró, Szt.-Erzsébet, Udvarhely megye.

Ezelőtt három évvel egy új malom-árok és vízkivétel készült, mi által 55 kat. hold három éven át árvizmentes volt, da

a mult év nyarán egy rendkívüli felhőszakadás következtében az említett terület 3—4 láb magasságban elöntetett és a rajta levő terményeket tönkre tette. Az árvíz ezen hatását leginkább az alább fekvő malomgát és szabályozatlan meder-szakasz okozta, miért is azok rendezése mielőbb kívánatos. (Báró Kemény Béla jelentése.)

EGYVELEG.

— Az egyleti közgyűlés ügyében a következő meghívó lett kibocsátva: Erdélyi gazdasági egyletünknek folyó hó 29-én, virág vasárnapján délelőtt 10 órakor a város-ház nagytermében elnök Báró Kemény Gábor vezetése alatt tartandó közgyűlésre, mely alkalommal alelnök Báró Bánffy Ádám, az Ő Felsége által nekie legkegyelmesebben adományozott vaskoronarenddel fog feldiszittetni; — van szerencsénk czimedet ezennel tiszteletteljesen meghívni.

Az elnök ur ő nmlga és a dekorált alelnök tiszteletére a közgyűlés estéjén 8 órakor az „Ujvilág“ helyiségében társas vacsora fog rendeztetni, melyre szives részvételét szintén kikérni bátrak vagyunk.

Kolozsvárt, 1885. márczius hó 21-én.

A rendező bizottság.

A közgyűlés alkalmával a külön meghívott t. vendégek a teremben az elnöki asztaltól jobbra, az egyleti választmányi tagok az asztal körül, a többi tagok az asztaltól balra kéretnek helyet foglalni.

A t. közönségnek az elnöki asztallal szemben levő pad sorok vannak fenntartva.

Az előszobában ruhátárról gondoskodva lesz.

A társas vacsorán egy teríték ára horokkal és zenével együtt 3 frt 50 kr. Vacsorajegyek kaphatók: Dr. Hintz György gyógyszerárában és az erdélyi gazd. egylet titkári hivatalánál (belkőzp-utca 11. szám, I. emelet.)

A vacsora-jegyeket márczius hó 27-diki déli 12 óráig okvetlenül kiváltani kérjük; a t. vidéki résztvevők sziveskedjenek ez iránt posta útján intézkedni.

* * *

— Értesítés és kérelem Miután a gyümölcs csemeték kiadása az erdélyi gazdasági egylet köztelkén a mai nappal kezdetét vette, felkéretnek a t. venni szándékozók, hogy becses megrendeléseiket mielőbb megtenni sziveskedjenek. Kolozsvár, 1885. mártius hó 24-én. Az erdélyi gazdasági egylet titkári hivatala.

* * *

— A kiállítási jury és erdélyi gazd. egyletünk. Az időleges kiállítások szabályzata szerint az erdélyi gazd. egyletet azon szép kitüntetés érte, hogy minden egyes bizottságban arányosan képviselve lesz, u. m. a baromfinál 2 rendes, 1 póttaggal; tenyész-juhnál 4 rendes, 2 póttaggal; hizott juhnál 3 rendes, 1 póttaggal; hizott marhánál 2 rendes, 1 póttaggal; tenyész-marhánál 5 rendes, 1 póttaggal; tenyész-

sertésnél 3 rendes, 1 póttaggal; hizott sertés, általános kiállítás, 1 rendes, 1 póttaggal; lónál 2 rendes, 1 póttaggal. A tejjgazdasági termékek időleges kiállításánál 2 rendes, 1 póttaggal és a gyümölcs- és virágkiállításnál 2—2 rendes és 1—1 póttaggal. A tagok kijelölésére az erdélyi gazd. egylet az állatok bírálatánál az állatkiállítási szakosztályt, míg a virág- és gyümölcs bírálatánál a kertészeti szakosztályt kéri fel.

* * *

— A mezőgazdasági állapotról a földművelési miniszteriumhoz beérkezett jelentések szerint a február havi kedvezőtlen időjárás leginkább a repcének ártott, míg ellenben a többi őszi vetésben általában kevés kárt okozott, úgy, hogy ezeknek állása ez idő szerint az egész országban kielégítőnek mondható.

Tetemesebb károkat okozott az őszi vetésekben a száraz fagyos időjárás, Turóc, Zemplén, Veszprém (a rozsbau); Heves, Zala (a búzában); Szabolcs (a késői vetésekben) és Temes megyében, nem különben Háromszék- és Torda-Aranyos megyékben. Az egerek az őszi vetésben legtöbb kárt okoztak Ung, Somogy, Temes, továbbá Brassó, Hunyad, Maros-Torda, Nagy-Küküllő és Torda-Aranyos megyékben.

A repce a fagy által legérzékenyebben szenvedett: Abauj-Torna, Gömör-Kis-Hont, Esztergom, Arad, Hajdu, Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun, Szatmár, Bács-Bodrog, Békés, Csanád, Temes, Torontál, Alsó-Fehér- és Hunyad megyékben.

A tavaszi szántás, úgy a trágyázás a felvidéki és erdélyi megyékben javában folyik; míg a Dunántúl és az Alföld északi és déli részében vetnek, sok helyen elvetettek, sőt a borvidékeken — az e hó elején uralkodó rendkívüli enyhe idő következtében — a szőlőkön is már megkezdtek a munkát.

Takarmány-hiány miatt az ország különböző részeiből jöttek panaszok.

Gyümölcsre, kivéve Erdély némely vidékét, ez évben is gyenge kilátások vénnak.

Az állategészségügy állása az országban eléggé kedvező, habár az egyes bejelentett betegedési esetek nem ritkák; így Pozsony, Zolyom és Bihar megyékben a szarvasmarhák közt néhány tüdővésztes fordult elő; ugyancsak a szarvasmarhák közt száj- és köröm-fájás szorványosan előfordult Krassó-Szörény, Temes és Torontál megyékben, utóbbiban a sertések közt a torokgyík pusztít. Általánosabban látszik így főleg Erdélyben terjedni a juhok közt a métely, míg ezzel szemben a bárányszaporulat az egész országból rendkívül kedvezőnek mutatkozik.

* * *

— A rothadásnak ellenálló két burgonya-faj. Azon körülménnyel szemben, hogy a burgonyák oly nagy mérvben vannak a rothadásnak alávetve, a mezőgazdasági körök érdekelni fogja megtudni, hogy a „Magnum bonum“ és a „Champion“ nevű hasonfajok oly burgonyák, melyekben minden előny összepontosítva van s melyek éppen a nehéz talajban kitűnően tenyésznek s nedves években is úgy mennyiségre, mint minőségre nézve is kitűnően jövedelmeznek. Mind a két faj megérdemli mezőgazdánk legnagyobb figyelmét, kü-

lönösen azokét, a kik nehéz, nedves hideg, nem alagcsövezett talajokon gazdálkodnak, mert eddig mind a kettő a rothadásnak ellenállt s nedves években is bő termést adott.

A „Magnum bonum“, a híres angol tenyésztő, Sutton tenyésztménye minden kétséget kizárólag egyike a legjobb burgonyanemeknek, alakja hosszas, vesés, néha gömbölyű; rügyei egészen laposak. Ezen faj az 1883. londoni burgonya kiállításán 1000 különféle faj mellett az első jutalomdíjt nyerte. A „Champion“ burgonya egy Albrootban (Skótsországban) Nikol John által magból tenyésztett vidéki burgonya, mely termelési és ellenállási képessége miatt a brit tartományokban olyan kedvelté lett, hogy az angol és skót mezőgazdák a tenyésztőnek hálójok jeléül becses ajándékot adtak. A „Champion burgonya“ gömbölyű, mely rügyi s elsőrangú étel- és takarmányburgonya. Erős, gyorsan növekvő földfeletti szára nem engedi a dudvát felnőni, beárnyékozza egész őszi a földet s porhanyóvá teszi. Mind a két fajta rendkívüli termékenysége mellett a következő példák tanuskodnak: A „Magnum bonum“ burgonyát — írja Kosel A. Rothkosteletzben (Csehországban) — minden gazdának a legjobb lelkiismerettel ajánlhatom, mert a leghidegebb és legnedvesebb földben is minden rothadásnak ellentáll, 1 kilóból nedves földben 45 kilót kaptam; Zika plébános ur Kbelben (Csehországban) 1 kiló „magnum bonum“-ból 3 év alatt 105 hektoliter szép egészséges burgonyát kapott. A „Champion“ burgonyáról is a legkedvezőbb jelentések jöttek. A gácsországi Sirowy Just bérlő írja: „Szívós, áthatlan talajban 5 kiló „champion“ természettem s mégis 75 kiló nagy egészséges burgonyát kaptam.“ Sok írásba kerülne, ha itt mindazon számos, kedvező jelentéseket előadni akarnánk, a melyek ezen két burgonyafajtaról hozzánk küldettek s elég lesz, ha megmondjuk, hogy most a kevésbé vagyonos gazdáknak is alkalom nyújtatik, hogy ezen két burgonyanemet maguknak megszerezhessék és tenyészthessék, mert a Veskában Szemic mellett (Csehországban) létező kísérleti állomás elhatározta, hogy kisebb gazdáknak az egyik vagy másik fajtának 5 kilóját 50 krajczárért természetesen át fogja engedni. Miután bebizonyított tény, hogy bizonyos időtartam alatt (mely esetleg 20—30 évet is tehet) minden burgonya előregszik és elfajul, ha mindig csak gumók által tenyésztjük, a vetőburgonya változtatása nagyon tanácsosnak mutatkozik, hogy végre a burgonyarothadásnak gát vettessék.

Üzleti szemle:

Marha- és sertésvásárok jegyzései.

Budapesti marhavásár mart. 19-én. Összes felhajtás 4240 db. nagy és apró marha. — Ebből eladott 56 db. bika, 907 db. ökör, 320 db. vágó tehén, 180 db. fejős tehén, 17 db. bival, 758 db. borju, 1992 db. bárány, — db. juh. Árak: bika darabonként 100—190 frt, ökör páronként 190—380 frt, vágó tehén páronként 150—260 frt, fejős tehén darabonként 90—180 frt, bival páronként 150—260 frt, borju darabonként 6—25 frt, bárány páronként 4—9 forint, juh páronként — frt. Húsárak 100 kilonként: ökörhús 50—53 frt, tehenhús 48—50 frt, borjuhús 60—64 frt, bivalhús 46—48 frt.

Pozsonyi marhavásár mart. 23-án. Összes felhajtás 1829 darab, és pedig 1506 darab magyar, — darab lengyel és 323 darab német fajta. Árak 100 kilonként: magyar hizó 50—68 frt, lengyel — frt, német 54—68 frt, tehén 49—57 frt, bika 49—58 frt, bival — — frt. Lábán darabonként — — frtot fizettek.

Bécsi marhavásár mart. 23-án. Összes felhajtás 2401 drb és pedig 894 drb. magyar, 736 drb. lengyel és 771 drb. német fajta. Árak 100 kilonként: magyar hizó 50—62 frt, lengyel 50—58 frt, német 50—62 frt, tehén — — frt, bika — — frt, bival — — frt. Lábán darabonként — — frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár mártius 19-én. (Az első magyar sertéshizláló és kölcsönelőgező részvénytársaság jelentése.) Használható áru szűk készlete az e heti üzleti hangulatot élénkítette és az árak emelkedett irányt követtek.

Heti átlagárak: magyar vál. áru 260—320 kgr. nehéz 46 $\frac{1}{2}$ —47 $\frac{1}{2}$ krral, 180—240 kgr. nehezek 45—46 kr. Öreg 300 kgr. túli nehéz 43—44 kr, vidéki sertés 44—45 kr. Transilóban: szerbiai 43—44 kr., románia 43—46 $\frac{1}{2}$ kr, tüskés — krral tiszta kilogrammonként. Összes felhajtás: 14487 darab, összes elhajtás 6798 drb.

Bécsi sertésvásár mart. 17-én. Összes felhajtás 6086 drb. és pedig 1030 drb. nehéz, 1813 drb. közepnehéz és 3243 drb. süldő. Árak 100 kilonként: nehéz 41—44 frt, közepnehéz 39—41 frt, süldő 33—40 frt; szalonna és zsir 45—50 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Eladó répamag.

Oberdorfi takarmányrépamag

metermázsánként 36 forintért, kilonként 40 krajczárért kapható.

Szabó József,

Szász-Fenes.

(2—3.) (9.)

magyar gazdatisztek és erdészek segélyegyesülete

ajánlja a t. cz. földbirtokos és bérlő uraknak állás-közvetítő-osztályánál bejelentett tagjait elhelyezésre. Az ez ügyben való felvilágosítások díjmentesek. Ügyvezetői iroda: Budapest, papnövelde-utca 6. szám alatt.

Krocsák G. Emil,

(12—52.) (3.) e. ügyvezető.

